

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Perpetuum Mobile AS Tromsdalen

Dato for inspeksjonen: 31. mars 2011

Saksnummer hos Fylkesmannen: 2011/1008-10

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten: <i>Trond Arntsen (daglig leder)</i> <i>Kurt Ugelstad</i> <i>Beate Stormo</i>	Fra Fylkesmannen: <i>Magne Nesse</i> <i>Per Kristian Krogstad</i>

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble konstatert hos Perpetuum Mobile AS Tromsdalen under inspeksjonen 31. mars 2011.

Denne rapporten har status som foreløpig. Dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten å anse som endelig.

Fylkesmannen avdekket 5 avvik og 2 anmerkninger under inspeksjonen.

- Mangelfull basiskarakterisering av avfall til deponi
- Uklare rutiner for verifikasjon av jevnlig produsert avfall
- Uklare rutiner for dokumentasjon
- Mangelfull opplæring og oppdatering av personell som håndterer farlig avfall
- Atkomst til anlegget ikke stengt utenom arbeidstid

Avvikene og anmerkningene er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Vi ber Perpetuum Mobile AS Tromsdalen om en skriftlig bekreftelse **innen 30. juni 2011** på at avvikene er rettet. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Fylkesmannen i Troms 11. mai 2011

Evy Jørgensen
fagansvarlig

Per Kr. Krogstad
kontrollør (etter fullmakt)

Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnummer (underenhet): 979586388	Eies av (org. nr): 979519613
Besøksadresse: Tromsøysundveien 38	Telefon: 77 67 14 15
Bransjenr. (NACE-kode): 38.110 – Innsamling av ikke-farlig avfall	E-post: tromso@perpetuum.no

Kontrollert anlegg

Navn: Perpetuum Mobile Tromsdalen	Anleggsnummer: 1902.0133.01
Kommune: Tromsø	Anleggsaktivitet: 109.00.00
Tillatelse (dato): 22. oktober 1998	Risikoklasse: 3
	Saksnummer: 2011/1008-10

Bakgrunnen for inspeksjonen:

Denne inspeksjonen inngår i en nasjonal tilsynsaksjon rettet mot avfallsprodusenter som leverer avfall til deponering, og mot deponier. Tilsyn med avfallsprodusentene skal bidra til at de følger kravene til basiskarakterisering og verifikasjon av avfall som skal deponeres. Formålet med kravene er å sikre at avfallets sammensetning, utlekkingspotensial, miljøvirkninger og øvrige egenskaper som har betydning for deponiet på kort og lang sikt, skal være kjent i størst mulig grad før deponering.

Nærmere om basiskarakterisering og verifikasjon

Den som har gitt opphav til avfallet (avfallsprodusent) skal innhente nødvendig kunnskap om avfallet og har ansvaret for at dette basiskarakteriseres. Alt avfall til deponi skal basiskarakteriseres. Basiskarakteriseringen skal gi nødvendig informasjon om avfallets sammensetning, egenskaper m.v. For avfall som produseres jevnlig i like prosesser skal basiskarakteriseringen følges opp med verifikasjon. Verifikasjon er en periodisk undersøkelse for å fastslå at avfallets egenskaper stadig er i samsvar med resultatene av basiskarakteriseringen.

Den driftsansvarlig ved deponiet avgjør om avfallet kan deponeres ved deponiet på bakgrunn av dokumentasjonen fra avfallsprodusenten og informasjon som den driftsansvarlige selv innhenter gjennom kontroll av avfallet.

Regelverk

- Forskrift 1. juni 2004 nr. 930 om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), kapittel 9 om deponering av avfall og kapittel 11 om farlig avfall
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5
- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) § 7 første ledd/andre ledd og § 29

Informasjon om regelverk og hjelpemidler finner du på www.klif.no og www.regelhjelp.no

Definisjoner

Avvik: overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen (for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter hjemlet i disse lovene eller krav og vilkår fastsatt i tillatelse).

Anmerkning: et forhold som miljøvernmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse og miljø og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Oppfølging etter kontrollen

Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber Perpetuum Mobile AS Tromsdalen om en skriftlig bekreftelse med dokumentasjon (også bilder) **innen 30. juni 2011** på at avvikene er rettet.

Varsel om tvangsmulkt

Dersom Fylkesmannen ikke innen 30. juni 2011 har mottatt en bekreftelse med dokumentasjon på at avvikene er rettet, vil Fylkesmannen fatte vedtak om tvangsmulkt, jf. forurensningsloven § 73.

Vedtaket vil gå ut på at en tvangsmulkt påløper dersom Fylkesmannen ikke har mottatt en bekreftelse på at avvikene er rettet innen 4 uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet.

Størrelsen på mulkten vil vurderes ut i fra hvilke avvik som ikke er rettet.

Dere har anledning til å kommentere dette varsllet. Eventuelle kommentarer må sendes til Fylkesmannen innen 2 uker etter at denne rapporten er mottatt, jf § forvaltningsloven § 16.

Kontrollgebyr

Virksomheten skal betale gebyr på kr. 11 400,- for kontrollen, jf. *forskrift om begrenning av forurensning* (forurensningsforskriften) § 39-6 om gebyr for kontroll av inntil en dags varighet i virksomheter med tillatelse. Virksomheten er i tillatelsen plassert i risikoklasse 3. Faktura med innbetalingsblankett ettersendes. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

AVVIK

Det ble funnet følgende avvik under Fylkesmannens kontroll:

Avvik 1: Avfallsprodusenten har ikke sørget for at det er gjennomført en tilfredsstillende basiskarakterisering av avfallet som leveres til deponi

Avvik fra: *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 9-11, jf. vedlegg II*

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- a) Basiskarakterisering av avfallet er ikke foretatt (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 1.1).
- x b) Basiskarakterisering av avfallet er mangelfull (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 1.1 og 1.2).
- c) Annet (angi hva):

Kommentarer:

Det følger av avfallsforskriften § 9-11 om *mottak av avfall*, at avfall som skal deponeres, skal oppfylle kravene til kvalitet som fremgår av forskriftens kapittel 9 vedlegg II.

Som avfallsprodusent er derfor Perpetuum Mobile AS forpliktet til å dokumentere dette gjennom en såkalt basiskarakterisering. Dette er en beskrivelse av avfallet, og som skal følge kriteriene i vedleggets pkt. 1.1 og 1.2.

Virksomheten opplyser at det ikke følger en slik beskrivelse med hvert lass med avfall til deponering. Virksomheten har kun foretatt enkelte basiskarakteriseringer.

Fylkesmannen kan ikke se at vedlegg II pkt. 1.3 om kun verifikasjon av jevnlige produsert avfall kommer til anvendelse, siden det nødvendigvis ikke vil være snakk om samme type avfall og sammensetning (*prosentandel*) ved hver leveranse. Mottaket har mange forskjellige typer næringslivskunder med forskjellige typer avfall og fordelinger av mengde. Når det gjelder *jevnlige produsert avfall* vil dette typisk være ensartet avfall som oppstår mer eller mindre kontinuerlig fra like prosesser.

Eksempel på utfylt skjema som vi fikk se, viste også at virksomheten ikke hadde fylt ut alle punktene for karakterisering av avfallet i eget skjema (*f. eks. lukt/farge/form, avfallskoder, organisk innhold etc.*).

Vi er videre av den oppfatning at det må foretas en gjennomgang/ revidering av selve skjemaet for å sikre at krav til dokumentasjon som er gitt i vedlegg II kan finnes igjen på virksomhetens karakteriseringsskjema. Til hjelp kan være den siste gjennomgangen og revideringen som Avfall Norge nylig gjorde av sitt eksempelskjema, og se om dette passer Perpetuum Mobile AS.

Avvik: 2: Avfallsprodusenten overholder ikke kravene til verifikasjon av avfall som produseres jevnlig og som leveres til deponi

Avvik fra: *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 9-11, jf. vedlegg II*

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- a) Verifikasjon av avfall som produseres jevnlig er ikke foretatt (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 1.3).
- b) Verifikasjon av avfall som produseres jevnlig er mangelfull (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 1.3).
- c) Annet (angi hva): Manglende verifikasjon**

Kommentarer:

Som følge av uklarheter omkring bruken av basiskarakteriseringskjema, er vi usikre på om virksomheten mottar, etter definisjonen, jevnlig produsert avfall, og videre om virksomheten i så fall foretar verifikasjon av avfallet minimum en gang pr. år (jf. *avfallsforskriften kapittel 9 vedlegg II, pkt. 1.3*). Vi fikk ikke dokumentert at virksomheten har rutiner for dette, og hvilke kriterier som i så fall skal legges til grunn for å klassifisere avfallet som jevnlig produsert.

- Avvik: 3: Avfallsprodusent overholder ikke kravene som gjelder prøvetaking og testing av avfall**

Avvik fra: *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 9-11, jf. vedlegg II*

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- a) Dersom avfallsprodusenten overlater prøvetaking og testing til andre: Prøvetaking og testing utføres ikke av uavhengig og kvalifisert personell (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 3).
- b) Dersom avfallsprodusenten selv gjennomfører prøvetaking: Prøvetakingsrutiner er ikke kvalitetssikret av uavhengig og kompetent institusjon (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 3).
- c) Dersom avfallsprodusenten selv gjennomfører testing: Testing av avfallet skjer ikke under et kvalitetssikringssystem som omfatter periodisk, uavhengig kontroll, f.eks. gjennom akkreditering eller system av liknende kvalitet (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 3)
- d) Prøvetaking og testing utføres ikke i tråd med gjeldende standarder (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 3).
- e) Prøvetakingsstrategi er mangelfull/mangler (§ 9-11, jf. vedlegg II pkt 3).
- f) Annet (angi hva):

Kommentarer:

Avvik: 4 Avfallsprodusent overholder ikke kravene til dokumentasjon

Avvik fra: *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) § 9-11, jf. vedlegg II*

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- a) Avfallsprodusent oppbevarer ikke rapporten fra basiskarakteriseringen samt aktuelle analysebevis (§ 9-11, jf. vedlegg II punkt 1.2).
- b) Avfallsprodusent leverer ikke et sammendrag av basiskarakteriseringen til driftsansvarlig ved deponi der avfallet blir deponert (§ 9-11, jf. vedlegg II punkt 1.2).
- c) Avfallsprodusent oppbevarer ikke verifikasjonsrapporter og analysebevis frem til rapporten fra neste verifikasjon foreligger (§ 9-11, jf. vedlegg II punkt 1.3).
- d) Avfallsprodusent sørger ikke for at det blir gitt opplysninger om siste gjennomførte verifikasjon ved levering av avfall til deponiet (§ 9-11, jf. vedlegg II punkt 1.3).

X e) Annet (angi hva): Uklare rutiner for dokumentasjon

Kommentarer:

Forskriften legger opp til to "detaljeringsnivå" for dokumentasjon når det gjelder basiskarakterisering. Det ene er en fullstendig rapport fra basiskarakteriseringen med eventuelle analysebevis, mens det andre er et sammendrag som skal følge med leveransen til deponi slik at det sikres korrekt håndtering ved deponeringen.

Vi fikk ikke dokumentert om virksomheten også opererer med dette systemet, og er derfor usikre på status for det skjemaet som vi fikk tilgang til på kontrollen.

Siden det ikke er dokumentert at virksomheten foretar verifikasjon av jevnlig produsert avfall (jf. avvik 2), i tilfelle slikt mottas, kunne vi heller ikke avdekke om virksomheten oppbevarer verifikasjonsrapportene og eventuelle analysebevis.

Fylkesmannen er av den oppfatning at Perpetuum Mobile As bør gå igjennom sine rutiner og praksis for dokumentasjon på nytt slik at man sikrer at forskriftens krav på dette området oppfylles.

Avvik 5: Andre

Grunnlag for avvikene er avkrysset nedenfor

- A)

Avvik fra: *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kap. 9 om deponering av avfall*

x B) Mangelfull opplæring av ansatte som håndterer farlig avfall

Avvik fra: *Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 nr. 2*

x C) Området er ikke avstengt utenom åpningstid

Avvik fra: *Utslippstillatelsen av 22. oktober 1998, pkt. 2.3 om kompletterende anlegg og installasjoner*

Kommentarer:

Til avvik 5B

Virksomheten har ikke tillatelse til å drive mottak og mellomlagring av farlig avfall. Det kan likevel ikke utelukkes at denne typen avfall uansett finner veien til mottaket innblandet med annet avfallet. I så fall skal avfallet uten vesentlig forsinkelse sorteres ut, og sendes videre til godkjent mottak. Det er derfor svært viktig at de som håndterer avfallet kjenner til de ulike typer farlig avfall, og kan sortere ut disse fra annet avfall. Dette forutsetter god kunnskap gjennom opplæring og jevnlig oppdatering på nye typer farlig avfall som kommer til (f. eks. nye farlig avfallstyper i bygge- og riveavfall). Kontrollen avdekket at nyansatt ikke hadde gjennomgått opplæring, og at annen ansatt ikke hadde fått oppdatert opplæring i farlig avfall.

Se også anmerkning 1 om veiledning til kundene om farlig avfall.

Til avvik 5C:

Adgangen til området er ikke stengt utenom åpningstid. Det er ikke etablert fysiske hindre som vanskeliggjør tilgangen til området, f. eks. med kjøretøy. Dette øker faren for at f. eks. farlig avfall og annet avfall kan bli hensatt uten kontroll og uten kvalitetssikring fra virksomhetens ansatte. Det ble opplyst at det hadde vært slike tilfeller. Dette er brudd på utslippstillatelsen pkt. 2.3 hvor det heter at omlastestasjonen skal være avstengt utenom driftstidene.

ANMERKNINGER

Anmerkning 1: Veiledning til kundene om farlig avfall

Kommentarer:

Virksomheten finner farlig avfall i avfallet som kommer inn til anlegget. Så vidt vi kan se, ble det ikke dokumentert at det foregår en systematisk veiledning av kundene når det gjelder å unngå at de leverte inn/blandet inn farlig avfall sammen med annet avfall. Her har virksomheten etter vår oppfatning et forbedringspotensial. Det ble derfor diskutert ulike løsninger for å gi kundene bedre og mer utfyllende informasjon, og dermed for å redusere risiko for miksing av farlig avfall med annet avfall. En slik sammenblanding kan føre til at det farlige avfallet får feil sluttbehandling, og slik at faren for skade på mennesker, natur og utstyr øker.

Virksomheten opplyste at de omklassifiserer avfall som kommer inn til anlegget, og som ikke er i tråd med opplysningene fra kundene. Dette resulterer i en høyere behandlingsavgift. Virksomheten mente at dette har en oppdragende virkning på kundene.

Vi gjør imidlertid oppmerksom på at det uansett ikke er lov å blande farlig avfall sammen med annet avfall, sånn at dette ikke er tilstrekkelig for å hindre slik innblanding.

Under verifikasjonen ute på selve anlegget kunne vi observere farlig avfall og EE-avfall i det næringsavfallet som nettopp var blitt levert.

Anmerkning 2: Container for våtorganisk avfall inneholdt annet avfall

Kommentarer:

Virksomheten har plassert en container beregnet for våtorganisk avfall (matavfall) ved nedkjøringen til anlegget. Atkomsten er via en rampe. På kontrolldagen inneholdt den plast,

papp og trepaller og i tillegg til våtorganisk avfall. Dessuten var det mye snø i containeren som tyder på at den står delvis åpen utenom selve tidspunktet for når det tømmes avfall i den. Dette kan igjen føre til at skadedyr og fugler får tilgang til avfallet. Virksomheten må derfor skjerpe inn rutinene for bruken av denne, og sikre at det kun tømmes matavfall (våtorganisk avfall) her, og at containeren kun åpnes når det skal tømmes matavfall i den (*også i åpningstiden for anlegget*).

ANDRE FORHOLD

Innsamling av husholdningsavfall uten kommunalt samtykke

Det kom frem under kontrollen at Perpetuum Mobile AS har etablert en ordning med mottak av avfall fra husholdninger. Dette gjelder både i form av tilbud om direkte levering til anlegget i Tromsdalen, og ved at containere plasseres ute hos den enkelte boligeier som så hentes av virksomheten. Dette skjer uten et kommunalt samtykke.

Typiske avfallstyper kan være avfall etter våropprydding, bygg- og riveavfall fra restaureringer som huseier gjør selv, og andre typer avfall som normalt ikke er det utsorterte husholdningsavfallet som inngår i den ordinære kommunale innsamlingsordningen (*utsortert papp, papir, drikkekartong, plast og matavfall*).

Det ble opplyst at kundene selv leverer avfallet direkte til anlegget, og gjerne utenom åpningstiden for det kommunale mottaket. De må også betale for tjenesten. Avfall som tømmes i containere ved boligene, hentes av virksomheten og kjøres til mottaksanlegget i Tromsdalen.

Den totale mengden avfall som kommer inn til anlegget direkte fra private husholdninger på denne måten, vil sannsynligvis være liten i forhold til mengden fra næringslivskundene, men vi har ikke eksakte tall på dette. Det ble opplyst at mengden avfall fra husholdningene var sesongavhengig. Den største mengden var fra avfall fra oppryddinger og restaureringer, og hvor hoveddelen kom inn i løpet av vår/sommerhalvåret.

Fylkesmannen vil knytte følgende kommentarer til dette:

Denne problemstillingen var i utgangspunktet ikke et tema for kontrollen som sådan som vist i innledningen til denne rapporten. Virksomheten hadde imidlertid forut for kontrollen kontaktet Fylkesmannen, og orientert oss om at det var ønskelig gå mer aktivt ut til husholdningskundene med et slikt tilbud. Vi opplyste da at dette kunne diskuteres på kontrollen.

Endringer i forurensningsloven fra 1. juli 2004 medførte at avfall ble definert enten som husholdningsavfall eller næringsavfall. I tillegg opereres det med begrepet farlig avfall.

Husholdningsavfall regnes som ”*avfall fra private husholdninger, herunder større gjenstander som inventar og lignende*” (jf. forurensningsloven § 27). I Ot.prp. 87 (2001-2002) som ligger til grunn for endringen heter det at ”*Avgjørende for om noe skal anses som husholdningsavfall eller næringsavfall, vil etter lovendringen være hvorvidt avfallet har sitt opphav i en husholdning eller i en virksomhet (privat eller offentlig), som driver næring, offentlig forvaltning eller frivillig arbeid*”.

Wang viser til at ”*som hovedregel kan man si at husholdningsavfall omfatter alt avfall som er påregnelig fra husholdninger*” (se *Forurensningsloven med kommentarer*, Øystein Wang, Gyldendal Norsk Forlag AS 2005, 155 sider).

Miljøverndepartementet har, i brev av 21.4.2004 til *Norsk Renholdsverks forening (NRF)*, tolket bestemmelsen slik at f. eks. avfall som oppstår som følge av håndverkervirksomhet i en privat husholdning, og hvor håndverkeren/firmaet leverer avfallet til avfallsmottaket, vil være å betrakte som næringsavfall. Dersom privatpersoner derimot selv leverer avfall fra bygge- og vedlikeholdsarbeider i eget hjem, vil dette være å anse som husholdningsavfall.

Forurensningsloven § 30 inneholder bestemmelser om kommunal innsamling av husholdningsavfall m.v. Her heter det i første ledd at "*Kommunen skal sørge for innsamling av husholdningsavfall*".

I § 30 tredje ledd heter det videre at "*Uten kommunens samtykke må ingen samle inn husholdningsavfall*".

Plikten kommunen har til å *sørge for* innsamling av husholdningsavfall, betyr ikke nødvendigvis at kommunen selv må foreta dette. Innsamlingen kan settes bort til private, men altså ikke uten *kommunalt samtykke*.

I dette konkrete tilfellet viser vi også til renovasjonsforskriften for Tromsø kommune som trådte i kraft 1. oktober 2004. I § 4 heter det at "*Ingen kan uten kommunestyrets godkjenning samle inn husholdningsavfall i Tromsø kommune*". Se forskriften på Lovdata (<http://www.lovdata.no/for/lf/ov/tv-20040929-1356-001.html>).

En praksis (tilbud) hvor en virksomhet henter inn og/eller tar i mot husholdningsavfall uten at det foreligger et kommunalt samtykke til dette, vil derfor være brudd på forurensningsloven § 30 om kommunal innsamling av husholdningsavfall. Samtidig vil det i dette spesielle tilfellet også være i strid med renovasjonsforskriften for Tromsø kommune av 1. oktober 2004.

Kommunen er gjennom § 30 også delegert myndigheten til å føre tilsyn med at det er etablert et tilfredsstillende tilbud og system for innsamling av husholdningsavfallet. Av den grunn sender vi kopi av denne rapporten til Tromsø kommune.

Vi forutsetter derfor at Perpetuum Mobile AS retter seg etter bestemmelsene i forurensningsloven og den kommunale renovasjonsforskriften for Tromsø kommune som gjelder innsamling av husholdningsavfall, og innhenter kommunalt samtykke dersom virksomheten ønsker å fortsette med denne aktiviteten.

Ny utslippstillatelse

Gjeldende utslippstillatelse er fra 22. oktober 1998. Fylkesmannen mener at det er behov for en revidering av denne, sannsynligvis gjennom en ny tillatelse, slik at den er oppdatert opp mot dagens driftssituasjon og regelverk. Vi vil komme tilbake til dette som egen sak.